

Методи управління проблемними кредитами банку

Болгар Тетяна Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів та банківської справи
Кременчуцького інституту
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

Період фінансово-економічної кризи для банківської сфери є дуже складним. Особливо гостро це відчувається у сфері активних операцій банку, а саме у кредитуванні, де якість кредитного портфелю помітно знизилась. Платоспроможність позичальників банку знижується, зростає рівень безробіття, а звідси – зростання обсягу проблемних кредитів. Для банківських установ зростання обсягу проблемних активів загрожує цілим рядом негативних наслідків, серед котрих – падіння ліквідності та платоспроможності, втрата репутації банку. Інтерес до проблеми є безсумнівним: банківські установи не можуть стовідсотково захистити себе від виникнення проблемної заборгованості. Тому використання вже вивчених та пошук нових методів управління проблемними кредитами банку є досить важливим питанням сьогодення.

У сучасній науковій думці розрізняють два основні методи управління проблемними активами банку [1, 2]:

1. Метод реабілітації – розробка у співпраці з позичальником плану дій щодо повернення кредиту.
2. Метод ліквідації проблемного кредиту – це повне або часткове погашення кредиту за рахунок продажу забезпечення за кредитом або іншого майна позичальника, залучення до погашення кредиту гарантів та поручителів, продаж або передача проблемного активу третій стороні або списання.

На рис.1 подано методи реструктуризації та ліквідації проблемних кредитів банку.

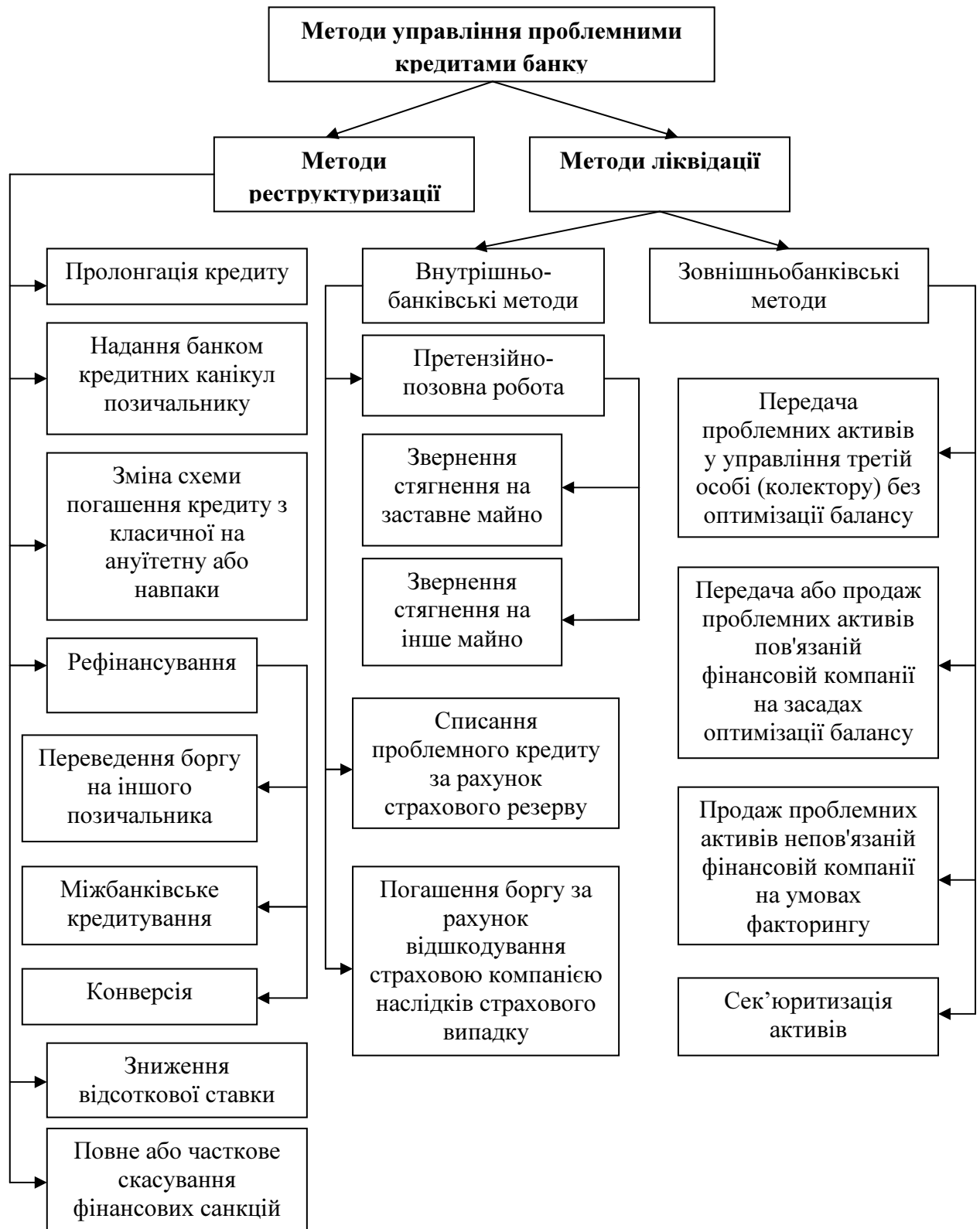

Рис. 1 Методи управління проблемними кредитами банку

Слід відмітити, що реструктуризація кредиту є правом банківської установи, а не її обов'язком. Тому банк не завжди йде на зустріч клієнту. Обов'язковою умовою реструктуризації кредиту є підтвердження фінансових проблем позичальника. Головною причиною відмови у реструктуризації є

неможливість знайти компроміс між банком та позичальником [3].

Якщо використання методів реструктуризації не призвело до очікуваного результату, банківська установа вдається до методів ліквідації проблемного кредиту, котрий є останньою можливістю повернути наданий кредит, покращити структуру балансу та підвищити ліквідність.

Для цього можуть бути використані внутрішньобанківські та зовнішньобанківські методи. Розглянемо ці дві групи методів.

Внутрішньобанківські методи передбачають роботу зі стягнення проблемної заборгованості безпосередньо працівниками банку. До таких методів відноситься підготовка та ведення претензійно-позовної роботи, робота з поручителями, а також списання активу, якщо він став безнадійним.

Якщо застосування внутрішньобанківських методів ліквідації проблемної заборгованості неможливе, кредитор вдається до зовнішньобанківських методів, до котрих відносять: передачу проблемних активів у управління третій особі (колектору) без оптимізації балансу, передачу або продаж проблемних активів пов'язаній фінансовій компанії на засадах оптимізації балансу, продаж проблемних активів непов'язаній фінансовій компанії на умовах факторингу, сек'юритизацію активів.

Необхідно відмітити, що вказаний метод управління проблемними активами банку використовується не часто. Це пов'язано з тим, що у економічно складні часи, в умовах кризи ліквідності, лише невелика кількість компаній можуть собі дозволити покупку проблемних портфелів, не маючи при цьому впевненості у стовідсотковому поверненні боргів [4].

Розглянувши основні методи управління проблемними кредитами, що застосовуються вітчизняними банками, а також дослідивши та проаналізувавши внутрішньобанківські та зовнішньобанківські методи, нами проведено їх класифікацію, визначено переваги та недоліки.

Переваги та недоліки кожного зовнішньобанківських методів ліквідації проблемної заборгованості пропонуємо представити у вигляді таблиці 1.

Характеристика зовнішньобанківських методів ліквідації проблемної заборгованості

Зовнішньобанківські методи ліквідації проблемної заборгованості	Переваги методу	Недоліки методу
Передача проблемних активів в управління третій особі (колекторській компанії)	Незначне поліпшення ліквідності банку за рахунок повернення кредитів	Проблемні активи залишаються на балансі банку; значна частина отриманого прибутку залишається колектору в якості комісійної винагороди
Продаж проблемних активів непов'язаній фінансовій компанії на умовах факторингу	Поліпшення структури балансу банку; зростання ліквідності; вивільнення резервних коштів; зниження операційних витрат; можливість включати суму дисконту у витрати, зменшуючи при цьому свої прибутки та суму податку на прибуток	Не часто використовуваний метод (через кризу ліквідності лише невелика кількість факторингових компаній можуть собі дозволити покупку проблемних портфелів)
Передача або продаж проблемних активів пов'язаній фінансовій компанії на засадах оптимізації балансу через механізм SPV onshore/offshore	Оптимізація структури балансу банку; вивільнення коштів з резервного фонду	Не передбачає зростання ліквідності
Сек'юритизація активів	Оптимізація структури балансу банку; збільшення ліквідності	Понесення значних витрат на переведення активів у цінні папери та їх розміщення

Отже, розгляд сучасних методів управління проблемними кредитами банку, дає можливість говорити, що ефективна організація управління проблемними кредитами банку набуває у даний час особливо важливого значення та необхідності розробки нових методологічних підходів до визначення оцінки проблемних кредитів як важливого елемента системи управління проблемними кредитами банку.

Список використаних джерел

1. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. Навч. посібник. / Л.О. Примостка – К.: КНЕУ, 1999. – 280 с.
2. Прийдун Л.М. Ефективне управління проблемними кредитами як основа оптимізації

відносин між банком та позичальником. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://intkonf.org/priydn-lm-efektivne-upravlinnya-problemnimi-kreditami-yak-osnova-optimizatsiyi-vidnosin-mizh-bankom-ta-pozichalnikom/>

3. Онищук Е. Реструктуризация проблемного кредита. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.prostobank.ua/zalogi/stati/restrukturizatsiya_problemnogo_kredita

4. Полищук А. Здравствуйте, я ваш коллектор! [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/stati/zdravstvuyte_ya_vash_kollektor